

Social Work & Education

©SW&E. 2023

УДК 364.4-
055.3:005.336.4](73:477)

DOI: 10.25128/2520-6230.23.3.5

Олена ФАЙЧУК,

кандидат педагогічних наук,
доцент, кафедра соціальної
роботи, управління і педагогіки,
Навчально-науковий інститут
публічного управління та
адміністрування,
Чорноморський національний
університет імені Петра Могили,
м.Миколаїв, Україна;
e.l.fajchuk@ukr.net,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8889-0455>.

Світлана СУРГОВА,

кандидат педагогічних наук,
доцент, кафедра соціальної
роботи, управління і педагогіки,
Навчально-науковий інститут
публічного управління та
адміністрування,
Чорноморський національний
університет імені Петра Могили,
м.Миколаїв, Україна;
surgova.svetlana@gmail.com,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3840-2924>.

Статус статті:

Отримано: серпень 19, 2023

1-ше рецензування: вересень 19, 2023

Прийнято: вересень 30, 2023

Файчук, О., Сургова, С. (2023). Досвід США щодо соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти: висновки для України. *Social Work and Education*, Vol. 10, No. 3. pp. 315-324. DOI: 10.25128/2520-6230.23.3.5

ДОСВІД США ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ПРЕДСТАВНИКАМИ ЛГБТК+ СПІЛЬНОТИ: ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. Сьогодні представники ЛГБТК+ спільноти є тією категорією клієнтів соціального працівника, яка потребує посиленої уваги через низку супутніх проблем та недостатність досвіду соціальної роботи з ними. Табування існування ЛГБТК+, наявність стереотипів та дискримінація щодо них, можливість розвитку депресії чи суїцидальних тенденцій обумовлюють актуальність порушеної теми. Метою статті є аналіз досвіду соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти у США та розробка рекомендації щодо розвитку даного напрямку соціальної роботи в Україні. Авторами здійснено короткий екскурс процесу становлення соціальної роботи з секс-меншинами в США, наголошено на важливості активної підтримки громадської у боротьбі за дотримання прав та формування толерантного ставлення до представників ЛГБТК+ спільноти. Надано характеристику основних технологій роботи з ЛГБТК+ клієнтами: індивідуальне консультування, групова підтримка, робота з сім'ями та найближчим оточенням. Також розкрито основні принципи реалізації гей-позитивної практика (GAP): емоційна та інтелектуальна компетентність, практичне середовище, шаноблива мова, використання питань відкритого типу. Визначено проблемні моменти у практиці соціальної роботи з ЛГБТК+ спільнотою у США.

Надано характеристику сучасному стану соціальної роботи з ЛГБТК+ спільнотою в Україні, шляхом критичного аналізу наявного законодавства та наявних практик. Здійснено розробку рекомендацій щодо покращення процесу соціальної підтримки даної категорії населення з урахуванням досвіду США.

Ключові слова: ЛГБТК+ спільнота; соціальна робота; дискримінація; толерантність; США.

ВСТУП

Євроінтеграційний рух України зумовив процес утвердження гендерної рівності та необхідності забезпечення реалізації прав і свобод для представників ЛГБТК+ спільноти. У зв'язку з цим актуальним постає питання розвитку форм та методів роботи соціального працівника з даною категорією населення, що можливе на основі аналізу зарубіжного досвіду. Адже соціальна робота з представниками ЛГБТК+ спільноти є абсолютно новим напрямком у соціальній політиці нашої держави, який лише зароджується. Саме соціальні працівники мають забезпечити вирішення проблем, пов'язаних з подоланням дискримінації представників ЛГБТК+ спільноти та формуванням толерантності у суспільстві. ЛГБТК+, як категорія клієнтів соціального працівника, – це не просто носії певного гендеру, це люди з низкою своїх особливостей (вік, релігійні і політичні уподобання, стиль життя, професійні інтереси, різний соціальний і сімейний статус, стан здоров'я тощо). Все це зумовлює складність роботи соціального працівника з даною категорією клієнтів та необхідність запровадження дієвих методів роботи на основі аналізу зарубіжного досвіду. Так, корисним є досвід США у роботі з даною категорією населення, оскільки саме в цій країні накопичено тривалий досвід боротьби за рівність прав секс-меншин, протидію дискримінації та впровадження дієвих методів соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти.

Метою статті є аналіз досвіду соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти у США та розробка рекомендації щодо розвитку даного напрямку соціальної роботи в Україні.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що наукові праці вітчизняних дослідників переважно спрямовані на вивчення питань гендерної рівності та дискримінації (Васечко, 2022; Бабчинська, 2022), толерантного ставлення до ЛГБТК+ (Мяленко, 2020), зарубіжного досвіду руху за права ЛГБТК+ (Марценюк, Колеснік, 2016). Вагому роль у розкритті досвіду соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти у США відіграють праці Dentato (2022), в яких аналізується емпіричний та концептуальний зміст соціальної роботи з даною категорією клієнтів, описуються моделі та методи соціальної роботи, надаються інструкції по роботі у відповідності до потреб клієнтів, розкривається вплив COVID-19 та вимушеної ізоляції на психічне здоров'я представників ЛГБТК+ спільноти тощо. Також є ряд дослідників, які розглядають питання підготовки соціальних працівників до роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти (Vinjamuri, 2017; McCarty-Caplan, 2018).

В основу **методології дослідження** покладено принцип пріоритету загальнолюдських цінностей. У складі інструментарію запропонованої роботи використано теоретичний аналіз та узагальнення наукової літератури, навчально-методичні публікації на обрану тему, синтез, порівняння та узагальнення даних, а також дослідження публікацій в електронній базі даних Google Scholar та Web of Science.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Становлення соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти у США

США має тривалу історію боротьби за права секс-меншин та формування толерантного ставлення до них. Так, ще у 1951 році D.W.Cory опублікував книгу

«Гомосексуалізм в Америці: суб'єктивний підхід», в якій заявив що геї та лесб'янки є легітимною меншиною. Дослідник вважається одним із засновників гомофільного руху через відстоювання прав секс-меншин у своїх працях (Cory, 1951). А в 1953 році Е. Hooker отримала грант від Національного інституту психіатрії для вивчення гомосексуалістів і довела, що чоловіки-гомосексуали так само пристосовуються до життя в суспільстві, як і гетеросексуальні (Hooker, 1961). Однак у 1950–1960-х роках секс-меншинам все ще загрожувала ізоляція в психіатричній лікарні та ув'язнення, а також втрата роботи та позбавлення волі. В цей період суди та лікарні визнають гомосексуальне кохання хворобою, злочином або аморальним вчинком. З 1965 року країною починають ширитись перші демонстрації у підтримку прав геї. Вагомий прорив у напрямку боротьби за права представників ЛГБТК+ спільноти зробили так звані «Стоунвольські бунти». І завдяки зусиллям ЛГБТК+ активістів, у 1973 р. гомосексуальність була вилучена зі списку психічних захворювань (Марценюк, 2016). Така активна громадянська підтримка секс-меншин сприяла появі низки організацій місцевого та національного рівнів, які метою своєї діяльності вбачали саме підтримку представників ЛГБТК+ спільноти, боротьбу за їх права та протидію дискримінації. Так, наприклад, у 1979, 1987 та 1993 роках було проведено три «марши за права геїв», участь у яких взяли понад 1 млн. осіб.

Результатом такої активності стала державна підтримка секс-меншин і зміна вектору соціальної та сімейної політики держави. Починаючи з 2000 року в країні починають визнаватись цивільні одностатеві шлюби, а з 2003 року – зареєстровані. Згодом ЛГБТК+ сім'ї отримали право на всиновлення або вдовечеріння дітей.

Також Стоунвольські бунти сприяли утворенню організацій батьків ЛГБТК+ дітей. Так, перша і найвідоміша організація – «Батьки та друзі лесб'янок і геїв» (Parents and Friends of Lesbians and Gays, PFLAG) була створений на початку 1970-х років у Нью-Йорку. У першій зустрічі цієї організації взяли участь близько двадцяти людей, батьків та дітей, які мали можливість поділитися досвідом (Марценюк, 2016).

Пріоритетні напрямки та технології соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти у США

Вагомий шлях становлення політики гендерної рівності та толерантності в США призвів до того, що Національна асоціація соціальних працівників (NASW) у 2013 році опублікувала політичну заяву, що протистоїть дискримінаційній практиці щодо ЛГБТК+ людей, що окреслило основоположні засади соціальної роботи з даною категорією клієнтів. Заважаючи на особливість потреба та проблем представників ЛГБТК+, як клієнтів соціального працівника, процес роботи з ними в США переважно базується на технологіях індивідуального консультування та групової підтримки. Адже, через психологічні проблеми таких людей, ставлення близьких та суспільства до їх сексуальних уподобань робота з ними має більш виражену психологічну значимість. Однак, надаючи індивідуальні консультації, соціальні працівники зосереджують свою увагу не просто на факті нетрадиційної сексуальної орієнтації, а на становищі клієнта у

суспільстві. Основні проблемні моменти з якими працюють під час індивідуальних консультацій є: страх неприйняття з боку суспільства та сім'ї; усвідомлення себе та своєї особистості; подолання внутрішньої гомофобії клієнта; почуття сорому та провини тощо.

З огляду на всі ці проблеми, що виникають у процесі самосвідомості клієнта, соціальний працівник спрямовує свої зусилля на підтримку самооцінки клієнта, почуття власної гідності, потреб та досвіду, а клієнту слід допомогти включити знання про свою сексуальну орієнтацію – фактично, це означає сприяння розвитку цілісної та внутрішньої послідовної сексуальної та гендерної ідентичності клієнта.

На думку багатьох дослідників, групова робота є більш ефективним способом вирішення проблем представників ЛГБТК+ спільноти. Така форма роботи допомагає клієнту усвідомити, що не тільки він має проблеми з самовизначенням. Учасники групової терапії постійно обмінюються досвідом із власного життя. І цей досвід може стати масштабним ресурсом на шляху до відкритості у соціальному житті.

Так, говорячи про практичні аспекти соціальної роботи з підлітками ЛГБТК+ спільноти D.F.Morrow зазначає, що ЛГБТК+ підлітки – це соціально пригноблена група, яку члени гетеросексуальних та гомофобних суспільств схильні дискримінувати. Будувати процес соціальної роботи з цією категорією населення потрібно на основі врахування трьох елементів впливу – сім'я, освітнє середовище та соціальне оточення (культура). При цьому освітнє середовище, на думку дослідниці, часто провокує проблеми шкільних знущань та стигматизації. Тому важливу увагу слід приділити соціальній роботі з ЛГБТК+ підлітками в школі, як професійній діяльності соціально-психологічної служби, спрямованої на створення соціальних умов для забезпечення повноцінного та гармонійного життя учнів, відсутності або мінімальної кількості стигматизуючих чи дискримінаційних проявів, боротьби з гомофобією та створення умов для прийняття ними власної сексуальної орієнтації (Morrow, 2004). Дослідниця підкреслює, що крім індивідуальної та групової роботи з самими підлітками, важливими є робота з сім'ями підлітків та їх оточенням. Адже саме родина та найближчі люди здатні надати ту підтримку, яка так необхідна дитині у період її гендерної ідентифікації.

Особлива роль тут належить шкільним психологам та соціальним працівникам, які мають зняти почуття провини підлітка через його «відмінність» від однолітків-гетеросексуалів. Крім того, соціальні працівники повинні допомогти прийняти власну особистість, обговорити проблемні питання у взаємодії учня з референтною групою та визначити плюси і мінуси камінг-ауту. У той же час, даючи поради щодо розкриття своєї орієнтації суб'єкти соціальної роботи повинні повернути відповідальність на підлітка, як за себе, оскільки будь-яка порада може бути дана в їх ролі як значущих фігур, як вказівка, що в свою чергу може мати суттєві негативні наслідки для учня.

У процесі такої роботи фахівці соціальних та психологічних служб використовують такий метод як екологічна карта клієнта, що дає змогу учневі знайти додаткові ресурси та підтримку від людей, які особисто для нього важливі.

Саме тому соціальна робота з ЛГБТК+ підлітками переважно будується на індивідуальному підході, адже дає учневі відчуття захищеності та налаштовує на довірливі стосунки з фахівцем.

В останні роки в США набули популярності гей-позитивна практика (GAP) та практика соціальної роботи на основі сильних сторін. GAP – це модель соціальної роботи, яка підтверджує здорову ідентичність ЛГБТК+, завдяки чому пропагує культурну компетентність, самоперевірку ставлення до ЛГБТК+, знання про ЛГБТК+ та використання ефективних навичок під час роботи з ЛГБТК+. Огляд наукової літератури (Davies, Neal, 1996). щодо GAP вказує на наступні основні принципи, які використовують соціальні працівники:

1. Емоційна компетентність. Це вимагає від практиків соціальної роботи роздумів та усвідомлення свого ставлення та почуттів щодо ЛГБТК+ людей, а також постійного самоперевірки соціально укорінених особистих упереджень щодо них. Це також закликає практиків звернутися до гомофобних та гетеросексистських систем переконань, вимагає від них взяти на себе відповідальність за розуміння виходу процесу та формування ідентичності, що стосується ЛГБТК+ людей.

2. Інтелектуальна компетентність. Це вимагає від практиків соціальної роботи отримання точної та науково обгрунтованої інформації, освіти та тренінгів щодо ЛГБТК+ людей. Інтелектуальна компетентність підкреслює важливість розуміння багатовимірних аспектів різноманітності, що стосується ЛГБТК+ (раси, етнічної приналежності, соціально-економічного статусу, статусу громадянства, гендерної ідентичності, гендерного вираження та інших факторів).

3. Практичне середовище. Це вимагає від практиків соціальної роботи створювати практичне середовище, яке включає позитивні визнання ЛГБТК+ (недискримінаційна політика, видимі логотипи та вивіски, що повідомляють клієнту, що практичне середовище є гостинним та безпечним місцем). Це також вимагає розвивати ресурс взаємовідносин з людьми ЛГБТК+, допомагати створювати мережу ресурсів та підтримувати себе та своїх клієнтів.

4. Шаноблива мова. Даний принцип передбачає використання мови, яка не передбачає акценту на сексуальній орієнтації клієнтів. Крім того, практиків закликають використовувати інклюзивну, гендерно-нейтральну та гендерно-експансивну мову при роботі з усіма клієнтами.

5. Питання відкритого типу. Це закликає практикуючих соціальних працівників бути уважними при постановці запитань і наголошує на використанні ретельно побудованих відкритих питань. Соціальних працівників також попереджають не запитувати про причини сексуальної орієнтації.

Отже, методика GAP узгоджується з підходами до соціальної роботи, які вимагають перегляд на клієнтів з точки зору їх сильних сторін, повагу самовизначення людини, заснованого на підвищенні свідомості та інтеграції підходу «людина в оточенні» та контекстних факторів у житті ЛГБТК+ (Crisp, McCave, 2007).

Також, одним із важливих напрямків соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти є сприяння створенню інклюзивного середовища, що в процесі професійної діяльності передбачає:

– під час консультативної бесіди з клієнтом звертати увагу на те, як він описує свою особистість (які займенники використовує, прикметники, порівняння);

– демонтувати наявність в кабінетах літератури та брошур на тематику толерантного ставлення та різних аспектів роботи з ЛГБТК+ спільнотою;

– використання видимих знаків підтримки ЛГБТК+ спільноти (наприклад, райдужних стрічок);

– проведення обов'язкового навчання чи підвищення кваліфікації соціальних працівників саме з питань соціальної роботи з ЛГБТК+ спільнотою.

Разом з тим, практики соціальної роботи в США наголошують на певних проблемних моментах в цьому напрямку: незнання як реагувати на клієнтів-представників ЛГБТК+ спільноти; відсутність достатнього рівня знань та вмій про особливості надання послуг даній категорії клієнтів; відсутність систематичних наукових та емпіричних досліджень щодо специфіки взаємодії з представниками ЛГБТК+ спільноти.

Реалії та перспективи розвитку соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільнотою в Україні

Зважаючи на успішний досвід багатьох країн у напрямку утвердження прав та толерантного ставлення до представників ЛГБТК+ спільноти, в Україні також в останні десятиліття почали робитись ефективні кроки в цьому напрямку. Значні зрушення могли статись з прийняттям у 2005 році Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», що вперше висвітлив питання гендеру, гендерної рівності, необхідності формування гендерної культури у суспільстві, але, на жаль, не містить жодних аспектів щодо представників ЛГБТК+ спільноти. Більш того у 2012 році мало не було прийнято закон, який би забороняв демонстрацію гомосексуальних відносин у ЗМІ з подальшим покаранням. Але, зважаючи на євроінтеграційний рух України прийняття даного закону було зупинено, натомість в 2013 році приймається Закон «Про запобігання та протидії дискримінації в Україні», який знову не містить жодних аспектів стосовно гендерної приналежності та статевої орієнтації.

Зважаючи на відсутність державної підтримки ЛГБТК+ спільноти в Україні першість в цьому напрямку бере на себе громадянське суспільство. Так, починають створюватись низка громадських організацій та об'єднань, які ініціюють рухи за права сексуальних меншин. Подібно до США, у нас існує організація батьків ЛГБТК+ дітей «Терго», що є проектом української правозахисної організації «Точка опори». Сьогодні організація значно розширила напрямки своєї діяльності, одним із яких став проект «Школа для всіх: безпечне шкільне середовище», що спрямований на подолання гендерно зумовленого насильства. рамках цієї ініціативи організація проводить безкоштовні тренінги для вчителів, шкільних психологів та всіх освітян на гендерні тематики (прояви та попередження булінгу, особливості спілкування з ЛГБТК+ дітьми, розбір в основних сучасних гендерних термінах та поняттях, надання рекомендацій щодо роботи з батьками, знайомство з практиками формування толерантного ставлення до ЛГБТК+ спільноти тощо).

Також, в Україні з 2009 року розпочала свою діяльність громадська організація «Точка опори», яка і на сьогоднішній день є потужною громадською організацією, що виступає за ідею впровадження гендерної рівності та толерантного ставлення до представників ЛГБТК+ спільноти. Основними напрямками роботи організації сьогодні є: допомога бізнесу ставати інклюзивним та толерантним; турбота про здоров'я ЛГБТК+ людей; підтримка ЛГБТК+ військових, ветеранів, волонтерів та парамедиків; захист прав партнерів в одностатевих цивільних шлюбах тощо.

На сьогодні ми можемо констатувати, що в Україні немає антидискримінаційного закону, який виключав би дискримінацію на основі сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, відсутнє юридичне визнання одностатевих шлюбів, а також немає єдиного системного підходу щодо організації соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти. Переважна більшість послуг зводяться до роботи шкільного психолога або педагога, а також проведення консультативної профілактичної роботи щодо ВІЛ/СНІД та інших ЗПСШ. Тому, вважаємо за доцільне внести наступні рекомендації щодо розвитку даного напрямку соціальної роботи, враховуючи досвід США:

- оскільки соціальна робота є державним механізмом допомоги соціально незахищеним верствам населення – діяльність соціального працівника чітко регламентується нормативними актами. Проведений аналіз законодавчої бази продемонстрував недостатність уваги до проблеми захисту прав ЛГБТК+ спільноти, відповідно потрібно зробити значні зміни у законодавстві, враховуючи успішний досвід зарубіжних країн;

- створити доступну базу даних послуг, якими можуть скористатись представники ЛГБТК+ спільноти;

- регулярне проведення курсів підвищення кваліфікації соціальних працівників з питань гендерної рівності та особливостей надання соціально-психологічної підтримки клієнтам з нетрадиційною орієнтацією;

- забезпечити належну підготовку студентів, які здобувають освіту за спеціальністю «Соціальна робота», щодо особливостей роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти;

- створення інклюзивного середовища для представників ЛГБТК+ спільноти;

- проводити регулярні просвітницькі заходи, спрямовані на подолання гомофобії та формування толерантного ставлення до представників ЛГБТК+ спільноти (просвітницька робота ЗМІ, культурні або спортивні події за участю ЛГБТК+ відланих людей, публічні судові процеси про захист прав секс-меншин) тощо.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Аналіз наукової літератури з досліджуваного питання засвідчує, що в США накопичений значний практичний досвід соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти. Встановлено, що сьогодні країна зробила значні антидискримінаційні поправки до своїх законодавчих актів, навіть конституцій (заборона дискримінації за ознакою статті чи сексуальною орієнтацією, дозвіл

одностатевих шлюбів тощо). Низка громадських організацій цих країн надають психологічну, юридичну, соціальну та інші види допомоги даній категорії населення. На основі проведеного аналізу досвіду США та наявних українських реалій щодо соціальної підтримки представників ЛГБТК+ спільноти нами розроблено рекомендації, які покликані покращити процес соціальної роботи з даною категорією клієнтів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в необхідності аналізу досвіду соціальної роботи з представниками ЛГБТК+ спільноти інших країн з метою пошуку найкращих практик, які зможуть бути використані на теренах України.

ЛІТЕРАТУРА

Бабчинська, Т. (2022). Гендерна рівність як основа демократичного суспільства. URL:https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=WooM9hIAAAAJ&citation_for_view=WooM9hIAAAAJ:aqlVkm33-oC.

Васечко, Л. (2022). Гендерна рівність в умовах воєнного стану. URL:<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5075/1/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D1%96%D1%97%20%D1%83%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D1%96%D0%B9%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%96.pdf#page=18>.

Марценюк Т., Колеснік, В. (2016). Рух батьків ЛГБТ дітей : міжнародний досвід для України. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/f1a71c42-0f3b-4ffa-87c1-b973ce620768>.

Мяленко, В. (2020). Психологічні особливості конструювання образів ЛГБТ-людей у сприйнятті їхніх батьків та вчителів. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, (46(49)), 188-196. [https://doi.org/10.33120/ssj.vi46\(49\).168](https://doi.org/10.33120/ssj.vi46(49).168)

Cory, D. (1951). *The Homosexual in America: A Subjective Approach*. New York: Greenberg. Spanish translation: Mexico City: EDIAPSA. URL: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015011773192&seq=7>

Crisp, C., McCave, E. (2007). Gay affirmative practice: A model for social work practice with gay, lesbian and bisexual youth. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 24 (4), 403-421. DOI:10.1007/s10560-007-0091-z

Davies, D., Neal, C. (Eds.). (1996). *Pink therapy: A guide for counsellors and therapists working with lesbian, gay and bisexual clients*. Open University Press.

Dentato, M. (2022). *Social Work Practice with the LGBTQ+ Community: The Intersection of History, Health, Mental Health, and Policy Factors*, Second Edition. DOI: 10.1080/19361653.2019.1635062.

Hooker, E. (1961). The homosexual community. *Proceedings of the XIV International congress of applied psychology*, Munksgaard, Copenhagen.

McCarty-Caplan, D. (2018). LGBT-Competence in Social Work Education: The Relationship of School Contexts to Student Sexual Minority Competence. *Journal of Homosexuality*, 65 (1), 19-41. DOI 10.1080/00918369.2017.1310547

Morrow D.F. *Social Work Practice with Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgender Adolescents*. Families in Society. 2004. 85(1). P. 91-99.

Vinjamuri, M, Using reflection and dialogue to prepare social work students for practice with LGBT populations: An emerging pedagogical model.2017 *Journal of Gay & Lesbian Social Services* 29(2):144-166. DOI 10.1080/10538720.2017.1295896

the usa experience in social work with the lgbtq+ community: conclusions for ukraine

Olena FAICHUK, PhD in Pedagogy, Assistant Professor, Social Work, Governance and Pedagogics Department, Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolayiv, Ukraine; e.l.fajchuk@ukr.net

Svitlana SURGOVA, PhD in Pedagogy, Assistant Professor, Social Work, Governance and Pedagogics Department, Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolayiv, Ukraine; surgova.svetlana@gmail.com

Abstract. *Today, representatives of the LGBTQ+ community are the category of clients of social workers who need increased attention due to a number of related problems and lack of experience in social work with them. The taboo of the existence of LGBTQ+, the existence of stereotypes and discrimination against them, the possibility of developing depression or suicidal tendencies determine the relevance of the discussed topic. The purpose of the article is to analyze the experience of social work with representatives of the LGBTQ+ community in the USA and to develop a recommendation for the development of this direction of social work in Ukraine. The authors made a short tour of the formation of social work with sexual minorities in the USA, emphasized the importance of active public support in the struggle for the observance of rights and the formation of a tolerant attitude towards representatives of the LGBTQ+ community. The main techniques of working with LGBTQ+ clients are described: individual counseling, group support, work with families and the closest environment. The basic principles of gay positive practice (GAP) implementation are also revealed: emotional and intellectual competence, practical environment, respectful language, use of open-ended questions. Problematic moments in the practice of social work with the LGBTQ+ community in the USA have been identified.*

The current state of social work with the LGBTQ+ community in Ukraine is characterized by a critical analysis of existing legislation and existing practices. Recommendations for improving the process of social support for this population category have been developed, taking into account the experience of the USA.

Keywords: *LGBTQ+ community; social work; discrimination; tolerance; USA.*

REFERENCES

Babchynska, T. (2022). Gender equality as the basis of a democratic society. URL: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=WooM9hIAAAAJ&citation_for_view=WooM9hIAAAAJ:aq1Vkmm33-oC. [in Ukrainian].

Vasechko, L. (2022). Gender equality under martial law. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5075/1/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%96%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D1%96%D1%97%20%D1%83%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D1%96%D0%B9%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%96.pdf#page=18>. [in Ukrainian].

Marceniuk T., Kolesnik, V. (2016). Movement of parents of LGBT children: international experience for Ukraine. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/f1a71c42-0f3b-4ffa-87c1-b973ce620768>. [in Ukrainian].

Mialenko, V. (2020). Psychological peculiarities of images constructing for LGBT people in the perception of their parents and teachers. *Scientific Studios on Social and Political Psychology*, (46(49)), 188-196. [https://doi.org/10.33120/ssj.vi46\(49\).168](https://doi.org/10.33120/ssj.vi46(49).168). [in Ukrainian].

Cory, D. (1951). *The Homosexual in America: A Subjective Approach*. New York: Greenberg. Spanish translation: Mexico City: EDIAPSA. URL: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015011773192&seq=7>

Crisp, C., McCave, E. (2007). Gay affirmative practice: A model for social work practice with gay, lesbian and bisexual youth. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 24 (4), 403-421. DOI:10.1007/s10560-007-0091-z

Davies, D., Neal, C. (Eds.). (1996). *Pink therapy: A guide for counsellors and therapists working with lesbian, gay and bisexual clients*. Open University Press.

Dentato, M. (2022). *Social Work Practice with the LGBTQ+ Community: The Intersection of History, Health, Mental Health, and Policy Factors*, Second Edition. DOI: 10.1080/19361653.2019.1635062.

Hooker, E. (1961). The homosexual community. *Proceedings of the XIV International congress of applied psychology*, Munksgaard, Copenhagen.

McCarty-Caplan, D. (2018). LGBT-Competence in Social Work Education: The Relationship of School Contexts to Student Sexual Minority Competence. *Journal of Homosexuality*, 65 (1), 19-41. DOI 10.1080/00918369.2017.1310547

Morrow D.F. *Social Work Practice with Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgender Adolescents*. Families in Society. 2004. 85(1). P. 91-99.

Vinjamuri, M. Using reflection and dialogue to prepare social work students for practice with LGBT populations: An emerging pedagogical model. *2017 Journal of Gay & Lesbian Social Services* 29(2):144-166. DOI 10.1080/10538720.2017.1295896

Article history:

Received: August 29, 2023

1st Revision: September 19, 2023

Accepted: September 30, 2023